

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL FELIKSO PETRAUSKO POLITINĖS REKLAMOS LAIKRAŠČIUOSE „DZŪKŲ
ŽINIOS“ IR „LAZDIJŲ ŽVAIGŽDĖ“**

2020 m. rugpjūčio 3 d. Nr. 3-63 (1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2020 m. birželio 13 d. Reklamos gaudyklėje gavo pranešimą (reg. Nr. 1-1340(7.9) dėl 2020 m. birželio 4 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ Darbo partijos nario Felikso Petrausko publikuoto sveikinimo. Pranešime pažymima, kad politinė reklama kampanijos metu apmokėta iš Felikso Petrausko asmeninės sąskaitos, todėl prašoma ištirti, ar nėra pažeidžiamas „rinkimų ir kampanijų finansavimo įstatymas“.

2. 2020 m. birželio 17 d. VRK posėdžio metu nuspręsta pirmiau minėtą pranešimą perduoti tirti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui. Tiriant minėtą pranešimą, nustatyta, kad toks pat sveikinimas paskelbtas ir 2020 m. birželio 5 d. laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“.

3. 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinė kampanija prasidėjo 2020 m. balandžio 10 d. Darbo partija teikimą (prašymą) registruoti Feliksą Petrauską savarankišku politinės kampanijos dalyviu pateikė liepos 8 d., registruotas tą pačią dieną.

4. Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama – valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

5. Pagal Įstatymo 15 straipsnio 1 dalį *politinė reklama turi būti pažymėta nurodant lešų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos.*

6. VRK 2018 m. birželio 19 d. sprendimu Nr. Sp-75 patvirtintos Rekomendacijos dėl politinės reklamos skleidimo politinės kampanijos laikotarpiu (toliau – Rekomendacijos). Rekomendacijų 4.9 papunktyje numatyta, kad rinkimų agitacijos laikotarpiu politinė reklama laikoma, *kai pernelyg dažnai skelbiami sveikinimai valstybės švenčių, atmintinų dienų ar kitomis progomis, nepaisant to, kad atitinkami pareigūnas, kandidatas (politinė partija) minėtomis progomis sveikindavo ir anksčiau, ir (arba) sveikinime pateikiamas partijos logotipas ar kandidato*

nuotrauka, ir (arba) rinkimų šūkis, ir (arba) sveikinimą pasirašo kaip kandidatas, politinės kampanijos dalyvis ir pan.

7. Nustatyta, kad nurodytuose laikraščiuose 2020 m. birželio 4 d. bei birželio 5 d., tai yra 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu, paskelbti 2 Felikso Petrausko sveikinimai Tėvo dienos proga. Abu sveikinimai iliustruoti F. Petrausko nuotrauka, pasirašyti nurodant, kad sveikina Darbo partijos kandidatas į Lietuvos Respublikos Seimą, pažymėti, kad politinė reklama apmokėta iš F. Petrausko asmeninės sąskaitos, ir nurodytas užsakymo numeris.

8. Dėl minėtų sveikinimų 2020 m. birželio 22 d. ir liepos 8 d. VRK išsiuntė paklausimus F. Petrauskui (reg. Nr. 2-648(7.9), (reg. Nr. 2-693(7.9), laikraščių „Dzūkų žinios“ (reg. Nr. 2-649(7.9) ir „Lazdijų žvaigždė“ (reg. Nr. 2-694(7.9) redakcijoms. Vėliau, paaiškėjus naujoms aplinkybėms, el. paštu buvo prašoma pateikti papildomą informaciją.

9. 2020 m. birželio 30 d. gautas F. Petrausko atsakymas (reg. Nr. 1-1489(7.9), kuriame nurodyta, kad:

9.1. sveikinimą laikraštyje „Dzūkų žinios“ užsakė F. Petrauskas, sumokėta buvo iš jo asmeninės sąskaitos – 110,24 Eur.

9.2. *„Kadangi buvau išvykęs, tekstą persiūsti laikraščiui, paprašiau mano kolegės Jurgitos Bakštaitės, kuri jį suredagavo ir persiuntė. <...> Jolita Bakštaitė redaguodama sveikinimo tekstą ir bijodama, kad tekstas bus palaikytas politine reklama, specialiai padarė prieraišą, skelbiantį, jog tai politinė reklama, kuri bus apmokėta iš Felikso Petrausko asmeninių lėšų. Tokiais savo veiksmais, kurie nebuvo derinami su manimi, ji bandė užtikrinti, kad nebūtų jokio įstatymo pažeidimo“.* Viešai skelbiamais duomenimis, J. Bakštaitė yra Darbo partijos Lazdijų skyriaus pirmininkė¹.

9.3. *„Pateiktas tekstas nebuvo ir nėra politinė reklama, kadangi, kaip ir minėjau anksčiau, sveikinimus teikiu visomis LR svarbiomis švenčių progomis“.*

10. F. Petrauskas, atsakydamas į liepos 8 d. VRK paklausimą dėl sveikinimo laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ (reg. Nr. 1-1674(7.9), pateikė tokį patį paaiškinimą kaip ir dėl sveikinimo laikraštyje „Dzūkų žinios“ ir nurodė, jog už sveikinimą laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ buvo sumokėta 57,02 Eur ir kad kituose leidiniuose sveikinimas nebuvo spausdintas.

11. Sveikinimai atitinka VRK Rekomendacijų 4.9 punktį, todėl laikytini politine reklama.

12. 2020 m. liepos 7 d. gautas redakcijos „Dzūkų žinios“ atsakymas (reg. Nr. 1-1614(7.9), kuriame patvirtinama F. Petrausko atsakyme gauta informacija, kad užsakymą dėl sveikinimo „Dzūkų žinios“ laikraštyje atsiuntė Jolita Baikštaitė. Sveikinimo viešinimas, kurio kaina – 110,24

¹ <https://www.darbopartija.lt/skyriai/>

Eur, buvo apmokėtas iš F. Petrausko banko sąskaitos. Taip pat patvirtinama, kad minėtas asmuo anksčiau yra sveikinęs skaitytojus šv. Velykų proga.

13. Liepos 14 d. gautas atsakymas (reg. Nr. 1-1700(7.9) iš redakcijos „Lazdijų žvaigždė“, kuriame patvirtinama, jog sveikinimą šiame laikraštyje užsakė Darbo partijos Lazdijų skyriaus pirmininkė Jolita Baikštaitė. Prisegtais mokėjimais patvirtinta, kad F. Petrausko sveikinimų būta ir anksčiau. Svarbu pažymėti, kad nurodyta suma už sveikinimą mokėjimo kopijoje skyrėsi nuo F. Petrausko nurodytos. Laikraščio „Lazdijų žvaigždė“ sąskaitoje pateikta suma – 139,52 Eur.

14. Liepos 16 d. buvo išsiųstas elektroninis laiškas F. Petrauskui prašant patikslinti, kokių švenčių proga šio asmens sveikinimai buvo spausdinami laikraščiuose „Dzūkų žinios“ ir „Lazdijų žvaigždė“ prasidėjus politinei kampanijai, t. y. po balandžio 10 d. Elektroniniai laiškai tuo pačiu klausimu bei teiraujantis, ar Felikso Petrausko sveikinimams buvo taikomi politinės reklamos įkainiai, buvo išsiųsti ir abiejų aukščiau minėtų laikraščių redakcijoms.

14.1. Tą pačią dieną gautas atsakymas iš redakcijos „Lazdijų žvaigždė“, kuriuo patikinta, kad F. Petrausko sveikinimai buvo spausdinti tik anksčiau pateiktomis datomis, t. y. balandžio 10 d. bei birželio 5 d. Balandžio 10 d. publikuotam sveikinimui politinės reklamos įkainis nebuvo taikomas, kadangi *„prieš išleisdama laikraštį nei redakcija, nei F. Petrauskas tikrai negalėjo žinoti, kad ši data bus rinkimų kampanijos pradžia“*, birželio 5 d. išspausdintam sveikinimui taikytas politinės reklamos įkainis. Paminėtina, kad sąskaita faktūra Nr. LŽV 15/8673 už balandžio 10 d. sveikinimą (57,02 Eur) išrašyta balandžio 14 d., tai yra prasidėjus politinei kampanijai. Sąskaita taip pat apmokėta politinės kampanijos laikotarpiu (balandžio 23 d.).

14.2. Liepos 16 d. atsakė savaitraščio „Dzūkų žinios“ redakcija. Atsiuntė du leidinio numerius, iš kurių viename (2020 m. birželio 4 d.) yra jau minėtas sveikinimas Tėvo dienos proga, o kitame (2020 m. balandžio 30 d.) – Felikso Petrausko pristatomasis straipsnis. Redakcija pridūrė, jog *„Užsakymai yra žymėti, sąskaitos faktūros išrašytos politinio agitacinio laikotarpio galiojančiais įkainiais, sąskaitos yra apmokėtos“*. Atsiųstoje sąskaitoje faktūroje, išrašytoje 2020 m. gegužės 6 d., matyti, jog apmokėjimas už straipsnį – 603,74 Eur.

15. 2020 m. balandžio 30 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ paskelbtame straipsnyje „Dr. F. Petrauskas: „Žinau savivaldybių stipriąsias ir silpniąsias puses, todėl ateinu ne atstovauti, o dirbti“ kandidatas prisistato rinkėjams, straipsnis iliustruotas jo nuotrauka, pažymėtas kaip politinė reklama, kuri bus apmokėta iš asmeninės sąskaitos, bei užsakymo numeris.

16. Liepos 20 d. F. Petrauskas, atsakydamas į liepos 16 d. el. laišką, atsiuntė šv. Velykų proga išspausdintą sveikinimą laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ ir Tėvo dienos proga publikuotą sveikinimą laikraštyje „Dzūkų žinios“ bei jų sąskaitas faktūras.

16.1. Liepos 22 d. kreiptasi į F. Petrauską dar kartą prašant patikslinti už Tėvo dienos proga publikuoto sveikinimo laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ sumą bei klausiant, ar buvo sumokėta (kiek ir

iš kokios sąskaitos) už pirmiau minėtą straipsnį „Dr. F. Petrauskas: „Žinau savivaldybių stipriąsias ir silpnąsias puses, todėl ateinu ne atstovauti, o dirbti“ savaitraštyje „Dzūkų žinios“.

16.2. Liepos 24 d. atsakymu patvirtinta, kad sumokėta 603,74 Eur iš asmeninės sąskaitos ir prisegti 5 priedai: sveikinimai šv. Velykų proga laikraščiuose „Lazdijų žvaigždė“ ir „Dzūkų žinios“, jų sąskaitos faktūros bei sąskaita už minėtą straipsnį. PVM sąskaitoje faktūroje, išrašytoje Feliksui Petrauskui, redakcijos „Dzūkų žinios“ 2020 m. balandžio 9 d. nurodyta suma už sveikinimą šv. Velykų proga – 49,45 Eur.

17. 2020 m. balandžio 9 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ išspausdintas sveikinimas, pasirašytas kaip Darbo partijos kandidato į Lietuvos Respublikos Seimą bei iliustruotas F. Petrausko nuotrauka, nėra pažymėtas kaip politinė reklama.

18. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 5 dalį, *politinės kampanijos išlaidomis taip pat pripažįstamos ne politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos, atitinkančios šio straipsnio 4 dalyje, išskyrus 4 dalies 7 ir 9 punktus, nustatytą paskirtį, jeigu 4 dalyje nurodyti daiktai ir kitas turtas yra skirti politinei kampanijai arba jeigu paslaugos yra gautos politinės kampanijos laikotarpiu.*

19. Nors sveikinimas šv. Velykų proga laikraštyje „Dzūkų žinios“ paskelbtas paskutinę dieną prieš prasidedant politinei kampanijai, sveikinimą F. Petrauskas pasirašo kaip Darbo partijos kandidatas, sveikinimas iliustruotas jo nuotrauka ir skelbiamas apygardoje, kurioje kandidatu keliamas F. Petrauskas, todėl:

19.1. sveikinimas laikytinas politine reklama;

19.2. jis laikytinas paslėpta politine reklama, nes nėra pažymėtas;

19.3. sveikinimo skelbimo išlaidos laikytinos 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos savarankiško politinės kampanijos dalyvio Felikso Petrausko rinkimų politinės kampanijos išlaidomis, patirtomis iki kampanijos pradžios.

20. Pagal Įstatymo 2 straipsnio 11 dalį, *politinės kampanijos išlaidos – šiame įstatyme nurodytos išlaidos, skirtos politinei kampanijai organizuoti ir finansuoti, neatsižvelgiant į sandorio, kurį vykdant turėta išlaidų, sudarymo dieną.*

21. Pagal Įstatymo 14 straipsnio 4 dalies 1 punktą, *politinės kampanijos išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir priimti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu.*

22. Išlaidos sveikinimams ir straipsniui laikytinos 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos savarankiško politinės kampanijos dalyvio Felikso Petrausko rinkimų politinės kampanijos išlaidomis.

23. F. Petrausko faktiškai apmokėtos išlaidos už politinės kampanijos metu paskelbtus sveikinimus (2020 m. balandžio 10 d. laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ – 57,02 Eur, birželio 4 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ – 110,24 Eur, birželio 5 d. laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ – 139,52 Eur) ir straipsnį (2020 m. balandžio 30 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ „Dr. F. Petrauskas: „Žinau savivaldybių stipriąsias ir silpnąsias puses, todėl ateinu ne atstovauti, o dirbti“ – 603,74 Eur, iš viso 910,52 Eur) laikytinos kandidato lėšomis politinei kampanijai finansuoti.

24. Atsižvelgiant į tai, kad, pagal Įstatymo 14 straipsnio 1 dalį, *prasidėjus politinei kampanijai, visos politinės kampanijos išlaidos gali būti apmokamos tik iš politinės kampanijos sąskaitoje esančių lėšų*“, už 2020 m. balandžio 10 d. sveikinimą, balandžio 30 d. straipsnį „Dr. F. Petrauskas: „Žinau savivaldybių stipriąsias ir silpnąsias puses, todėl ateinu ne atstovauti, o dirbti“, 2020 m. birželio 4 ir 5 d. sveikinimus bei apmokėjus iš asmeninės Felikso Petrausko sąskaitos, o ne iš politinės kampanijos sąskaitos, pažeista Įstatymo 14 straipsnio 1 dalis.

25. Pagal Įstatymo 3 straipsnio 6 dalį, *priimti aukas ir įgyti turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai gali tik savarankiški politinės kampanijos dalyviai ir tik nuo jų registravimo savarankiškais politinės kampanijos dalyviais ir jų sąrašo paskelbimo Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje dienos*. Felikso Petrausko straipsnis ir 3 sveikinimai buvo užsakyti ir paskelbti prasidėjus politinei kampanijai iki registravimo politinės kampanijos dalyviu, taigi pažeidžiant Įstatymo 3 straipsnio 6 dalį ir neužsiregistravus savarankišku politinės kampanijos dalyviu įgytos turtinės prievolės dėl išlaidų politinei kampanijai.

26. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 93 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad *Išlaidų politinei kampanijai apskaitos tvarkos pažeidimas užtraukia baudą politinės kampanijos išdininkams ar politinės kampanijos dalyviams nuo keturių šimtų aštuoniasdešimt iki trijų tūkstančių eurų*. Pagal to paties straipsnio 8 dalį, *Aukų politinei kampanijai gavimas, turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai prisiėmimas neužsiregistravus savarankiškuoju politinės kampanijos dalyviu užtraukia baudą privalančių registruotis politinių partijų pirmininkams ar privalantiems registruotis asmenims nuo šešių šimtų iki penkių tūkstančių aštuonių šimtų eurų*. Teisę surašyti administracinių nusižengimų protokolą už šiuos pažeidimus turi VRK pirmininkas ir šios komisijos nariai ar VRK pirmininko įgalioti valstybės tarnautojai.

27. Pagal Įstatymo 16 straipsnio 4 dalį, *politinės kampanijos laikotarpiu iki rinkimų ar referendumo galutinių rezultatų paskelbimo viešosios informacijos rengėjai ar skleidėjai politinę reklamą gali skleisti tik pagal visiems politinės kampanijos dalyviams vienodus įkainius ir sąlygas, pateiktus Vyriausiajai rinkimų komisijai ne vėliau kaip likus 30 dienų iki rinkimų ar referendumo dienos*. 2020 m. balandžio 14 d. K. Matulevičiaus firmos „Ryto žvaigždė“ PVM sąskaitoje faktūroje Nr. LŽV 15/8673 nurodytas balandžio 10 d. sveikinimo plotas – 138,60 kv.cm. Laikraščio

deklaruotas politinės reklamos įkainis² 0,88 kv. cm. 2020 m. balandžio 10 d. sveikinimas savaitraštyje „Lazdijų žvaigždė“ politinės reklamos įkainiais būtų kainavęs 121,97 Eur.

28. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad visos politinės kampanijos pajamos ir politinės kampanijos išlaidos ar prisiimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje. To paties straipsnio 7 dalyje numatyta, kad politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje, vadovaujantis VRK patvirtintu Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašu, nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei prisiimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes).

29. Pagal Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščio užpildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. gegužės 18 d. VRK sprendimu Nr. Sp-51) 57 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis žiniaraštyje nenurodė politinės kampanijos pajamų ar išlaidų (ar jų dalies), arba pripažinusi, kad politinės kampanijos dalyviui buvo perduoti daiktai, suteiktos paslaugos laikytini politinės kampanijos pajamomis ar išlaidomis, papildė žiniaraštį, jame nurodydama Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinės kampanijos pajamas ar išlaidas.*

30. Pagal Politinės kampanijos finansavimo ataskaitos pildymo ir pateikimo tvarkos aprašo (patvirtinto 2016 m. birželio 9 d. VRK sprendimu Nr. Sp-82) 30 punktą, *Vyriausioji rinkimų komisija, sprendimu nustačiusi, kad politinės kampanijos dalyvis nenurodė politinės reklamos (ar jos dalies), papildė dalyvio ataskaitą dėl politinės reklamos paskleidimo ir jos finansavimo šaltinių, nurodydama joje Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu pripažintą politinę reklamą, kurios politinės kampanijos dalyvis nenurodė šioje ataskaitoje.*

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti 2020 m. balandžio 9 d. F. Petrausko sveikinimą laikraštyje „Dzūkų žinios“ politine reklama.
2. Pripažinti 1 punkte nurodytą sveikinimą paslėpta politine reklama.
3. Pripažinti Felikso Petrausko 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos išlaidomis:
 - 3.1. už 2020 m. balandžio 9 d. sveikinimą laikraštyje „Dzūkų žinios“ – 49,45 Eur, patirtomis iki politinės kampanijos pradžios;
 - 3.2. už 2020 m. balandžio 10 d. sveikinimą laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ politinės reklamos įkainiais – 121,97 Eur;

² <https://www.vrk.lt/politines-reklamos-ikainiai-ir-salygos-2020-sei?srcUrl=reklamIkainiai/kampIkainiaiHtml%3FpkId%3D1324%26zpId%3D18291>

3.3. už 2020 m. balandžio 30 d. straipsnį „Dr. F. Petrauskas: „Žinau savivaldybių stipriąsias ir silpnąsias puses, todėl ateinu ne atstovauti, o dirbti“ laikraštyje „Dzūkų žinios“ – 603,74 Eur;

3.4. už 2020 m. birželio 4 d. sveikinimą laikraštyje „Dzūkų žinios“ – 110,24 Eur;

3.5. už 2020 m. birželio 5 d. sveikinimą laikraštyje „Lazdijų žvaigždė“ – 139,52 Eur.

4. Pripažinti Felikso Petrausko kandidato lėšomis, skirtomis politinei kampanijai finansuoti, jo faktiškai apmokėtas išlaidas už 3.2 – 3.5 papunkčiuose nurodytą politinę reklamą – 910,52 Eur.

5. Pripažinti, kad Feliksas Petrauskas pažeidė Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo:

5.1. 3 straipsnio 6 dalį, politinės kampanijos metu užsakydamas politinę reklamą laikraščiuose „Dzūkų žinios“ ir „Lazdijų žvaigždė“, tai yra įgydamas turtinių prievolių dėl išlaidų politinei kampanijai, neužsiregistravęs savarankišku politinės kampanijos dalyviu;

5.2. 14 straipsnio 1 dalį, politinės kampanijos laikotarpiu apmokėdamas politinės kampanijos išlaidas ne iš politinės kampanijos sąskaitos.

6. Pavesti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui papildyti 2020 m. spalio 11 d. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų politinės kampanijos finansavimo ataskaitą ir Politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštį 3 punkte nurodytomis išlaidomis ir 4 punkte nurodytomis kandidato lėšomis.

7. Taikyti administracinę atsakomybę Feliksui Petrauskui už nustatytus pažeidimus.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Darbuotoja

Milda Pocevičiūtė